

Því úrskurðast:

Máli þessu verður ekki vísað frá fógetarétti. Hið umbeðna lögtag skal fram fara á ábyrgð gerðarbeiðanda.

Málskostnaður falli niður.

Laugardaginn 25. marz 1961.

Nr. 120/1960. Steypumöl h/f (Páll S. Pálsson hrl.)

gegn

Ólafi Jónssyni (Ragnar Jónsson hrl.).

Dómenður:

hæstaréttardómaramennir Gizur Bergsteinsson, Árni Tryggvason, Jónatan Hallvarðsson og Þórður Eyjólfsson og prófessor Ármann Snævarr.

Samningar.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 29. júní 1960. Krefst hann sýknu af kröfum stefnda og málskostnaðar úr hendi hans í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar í Hæstarétti úr hendi áfrýjanda.

Stefndi í máli þessu krefur áfrýjanda um eftirstöðvar greiðslu fyrir akstur þann, er í héraðsdómi greinir, og miðar þá við hvern ekinn km, eins og gert er ráð fyrir í b-lið 2. gr. samnings milli Vinnuveitendasambands Íslands og Vörubílstjórafélagsins Þróttar í Reykjavík, dags. 24. apríl 1949, auk greiðslu fyrir biðtíma, allt að fráðregnum 20% samkvæmt viðbótarsamningi málsaðilja 26. apríl 1957. Áfrýjandi telur hins vegar, að um endurgjaldið eigi að fara eftir ákvæðum gjaldskrár Vörubílastöðvarinnar Þróttar í Reykjavík um ákvæðisvinnutaxta, þar sem miðað er við hverja tunnu efnis, sem ekið er. Skírskotar hann í því efni til vættis framkvæmdastjóra vörubílastöðvarinnar eftir uppkvaðningu héraðsdóms, en framkvæmdastjórinn ber, að nefndur ákvæð-

isvinnutaxti hafi um mörg ár verið langmest notaður, er ekið hafi verið efni úr gryfjum þeim, sem um er að tefla. Hins vegar kveðst vitnið ekki vita til, að taxti sá, sem stefndi miðar við, hafi verið notaður um slíkan akstur. Miðað við nefndan ákvæðisvinnutaxta, telur áfrýjandi, að hann hafi einungis átt vangoldnar stefnda kr. 350.40 fyrir aksturinn, og þá fjárhæð, að viðbættum vöxtum og innheimtulaunum, kr. 161.60, hefur hann greitt umboðsmanni stefnda 23. marz þ. á.

Eins og lýst er í héraðsdómi, sömdu aðiljar svo, að um greiðslu fyrir aksturinn skyldi fara eftir „taxta Próttar“, að frádregnum 20%, án þess að kveðið væri nánar á um, við hvaða gjaldskrárákvæði félagsins væri átt. Þar sem ekki verður staðhæft, að föst venja hafi skapast á þá lund, að um endurgjald fyrir slíkan akstur færi eftir ákvæðisvinnutaxta þeim, sem áfrýjandi vitnar til, og ósannað er, að endurgjald það, sem stefndi krefur og einnig á stoð í verðskrárákvæðum nefnds vörubilstjórafélags, sé ósanngjarnt, sbr. lögjöfnun frá 5. gr. laga nr. 39/1922, ber að staðfesta úrlausn héraðsdóms um greiðslu til stefnda, að frádregnum áðurnefndum kr. 512.00. Vaxtakrafa stefnda verður og tekin til greina í samræmi við það.

Þá ber og að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda málskostnað í héraði, kr. 1750.00, og fyrir Hæstarétti, kr. 3500.00, þ. e. samtals kr. 5250.00.

Dómsorð:

Áfrýjandi, Steypumöl h/f, greiði stefnda, Ólafi Jónssyni, kr. 7830.28 ásamt 6% ársvöxtum af kr. 8342.28 frá 17. september 1957 til 23. marz 1961 og af kr. 7830.28 frá 23. marz 1961 til greiðsludags.

Áfrýjandi greiði stefnda kr. 5250.00 í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 6. maí 1960.

Mál þetta, sem dómtekið var í dag, hefur Ólafur Jónsson, Álfnesi, höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, útgefinni 17. september 1957, gegn h/f Steypumöl í Reykjavík til greiðslu á kr. 14.788.15 ásamt 6% ársvöxtum frá útgáfudegi stefnu til greiðsludags og málskostnaði að skaðlausu.

Við munnlegan flutning málsins lækkaði stefnandi fjárhæð kröfu sinnar í kr. 10.133.26, en hélt að öðru leyti við stefnu-kröfur.

Stefndi hefur aðallega krafizt sýknu af kröfum stefnanda, en til vara að fjárkrafa stefnanda verði stórlega lækkuð. Þá krefst stefndi málskostnaðar úr hendi stefnanda að mati dóm-
arans.

Málsatvik eru þau, að með samningi, dags. 26. apríl 1957, seldi stefnandi stefnda á leigu einkaréttindi til tekju grjóts og allra annarra steinefna úr hluta í landi Álfness, eign stefnanda. Í samningi þessum var stefnanda áskilin forgangsvinna við malar- og grjótnám stefnda fyrir 5 tonna flutningabifreið við flutninga frá námu „fyrir taxta Þróttar“, eins og segir í samningnum. Með viðbótarsamningi, dags. sama dag, voru sett ákvæði þess efnis, að stefnandi skuldbindi sig til að annast akstur sinn fyrir 20% lægra gjald en gildandi taxti Þróttar segir til um á hverjum tíma. Þá var einnig í viðbótarsamningi þessum ákvæði þess efnis, að stefnandi mætti nota við aksturinn bifreið, að stærð allt að 8 tonn.

Aðilja greinir á um það, hvernig skilja beri ákvæði fyrrgreinds samnings um „taxta Þróttar“. Stefnandi byggir kröfu sína á því, að átt sé við hinn almenna tímavinnutaxta Vöru-
bílstjórafélagsins Þróttar í Reykjavík, en stefndi telur ákvæðið eiga við hinn svokallaða „tunnutaxta“ sama félags.

Stefnandi hefur skýrt svo frá fyrir dómi, að við samningsgerðina hafi ekkert verið rætt um það, fyrir hvaða taxta hann ætti að aka. Eingöngu hafi verið talað um taxta Þróttar, en ekkert nánar um það, hvort átt hafi verið við tímavinnutaxta eða ákvæðisvinnutaxta. Kvaðst hann því við samningsgerðina ekki hafa skilið annað en að átt væri við tímavinnutaxtann. Stefnandi kvaðst oft áður hafa ekið fyrir aðra aðilja en stefnda, og hafi þá ýmist verið, að hann hafi ekið í tímavinnu eða ákvæðisvinnu. Kvað hann um það hafa verið samið hverju sinni, hvor hátturinn yrði hafður. Stefnandi kvaðst þá ekki hafa vitað um

hinn svokallaða „tunnutaxta“ hjá Þrótti, en miðað ákvæðistaxta sinn við það, hve langan tíma ferðin tæki og hve mikið hlass væri tekið, og hafi hann þá haft hliðsjón af tímavinnutaxta Þróttar. Stefnandi kvaðst sjálfur ekki hafa átt vörubifreið á þeim tíma, er hér um ræðir. Hafi hann því fengið Svein nokkurn Sveinsson til þess að annast um flutningana samkvæmt ákvæðum samningsins. Hafi þeir Sveinn gert um það skriflegan samning sín á milli. Kvað stefnandi Svein þenna hafa gert reikninga þá yfir kröfu stefnanda í málinu.

Vitnið Sveinn Sveinsson kvaðst hafa annast um aksturinn fyrir stefnanda. Hafi þeir stefnandi gert með sér skriflegan samning þess efnis, að hann, Sveinn, annaðist aksturinn samkvæmt ákvæðum þar um í samningi stefnanda og stefnda. Kvaðst vitnið í upphafi hafa spurt stefnanda að því, hvort tekið hefði verið fram í samningi hans og stefnda, að ekið skyldi í ákvæðisvinnu. Stefnandi hafi svarað því neitandi, og kvaðst Sveinn því hafa litið svo á, að miða ætti við tímavinnutaxa. Vitnið, sem kvaðst vera meðlimur vörubílstjórafélagsins Þróttar, kvað eingöngu tímavinnutaxta vera gildandi hjá félaginu, en hins vegar sé félagsmönnum heimilt eftir fundarsamþykkt félagsins að aka í ákvæðisvinnu. Vitnið kvað bifreið sína hafa getað tekið 71 tunnu hlass, en áður en hann hafi hafið aksturinn, hafi Benedikt Magnússon, forstjóri félags stefnda, tjáð honum, að hann yrði að minnka pall bifreiðarinnar þannig, að hámarks-hlass yrði 54 tonn. Kvað Sveinn 54 tonn vera það magn, sem fari í þrjár hrætur af steinsteypu (í hrærivél), og þess vegna hafi verið við þetta magn miðað. Vitnið kvað 54 tonn vera ca 9 tonn að þyngd. Vitnið kvaðst í hvert skipti hafa skrifað hjá sér í bók, hvenær hlass hafi verið tekið, hvenær komið hafi verið á ákvörðunarstað og hvenær hlass hafi verið losað. Kvaðst vitnið hafa farið eftir bók þessari, er hann hafi samið reikningana yfir aksturinn. Kvað vitnið Benedikt Magnússon ekki hafa véfengt biðtímafjöldann, heldur aðeins mót-mælt, að honum bæri skylda til að greiða fyrir biðtíma. Vitnið kvaðst ekki vera búinn að fá greitt frá stefnanda að fullu fyrir aksturinn, enda kvaðst hann telja sig bundinn af niðurstöðu þessa máls, þannig að ef talið verður, að farið skuli eftir ákvæðisvinnutaxta, þá sé hann einnig bundinn af þeim taxta gagnvart stefnanda.

Benedikt Magnússon, forstjóri fyrirtækis stefnda, kvað ekki hafa verið um það rætt við samningsgerð aðiljanna, hvort ekið

skyldi í ákvæðisvinnu eða tímavinnu. Kvaðst Benedikt ekki hafa gert ráð fyrir öðru, er talað hafi verið um „taxta Þróttar“, en að átt væri við ákvæðisvinnutaxtann. Kvaðst Benedikt ekki vita til þess, að byggingarefni sem það, er hér um ræðir, hafi eða sé ekið á annan hátt en í ákvæðisvinnu.

Vitnið Magnús Sveinsson kvaðst hafa fylgzt með samningum aðilja í stórum dráttum og skrifað undir samninginn sem vottur. Vitnið kvaðst ekki vita, við hvaða taxta hafi átt að miða, ákvæðis- eða tímavinnu, þar sem talað er um „taxta Þróttar“ í samningi aðiljanna.

Eins og nú hefur verið rakið í skýrslum aðilja og vitna, hefur ekkert verið um það rætt við samningagerð aðiljanna, eftir hvorum taxta, ákvæðis- eða tímavinnu, stefnandi skyldi aka. Tímavinnutaxtinn er hinn almenni taxti vörubílstjórafélagsins Þróttar. Verður því að telja, að þar sem ekki var samið sérstaklega um ákvæðisvinnutaxta, hafi hinn almenni tímavinnutaxti átt að gilda um akstur stefnanda. Styðst sú niðurstaða einnig við það, að í samningnum er getið stærðar bifreiðar þeirrar, er stefnandi hafði heimild til að nota við aksturinn, en tímavinnutaxtinn er breytilegur eftir stærð bifreiðar, þar sem aftur á móti ákvæðisvinnutaxtinn tekur ekki tillit til stærðar bifreiðar, heldur aðeins hlaspunga.

Stefnandi miðar fjárhæð kröfu sinnar við útreikning frá skrifstofu vörubílstjórafélagsins Þróttar. Er sá útreikningur miðaður við 9 tonna bifreið. Margnefndur samningur aðiljanna áskilur stefnanda rétt til að nota allt að 8 tonna bifreið til flutninganna. Verður samkvæmt því að telja, að stefnandi geti eigi krafist hærri gjald fyrir aksturinn en sem svarar til þeirrar stærðar bifreiðar. Dómarinn hefur hlutast til um útreikning að því leyti, og liggur sá útreikningur fyrir í málinu.

Stefndi hefur ekki mótmælt útreikningi þessum tölulega, en mótmælir því hins vegar, að nokkrar biðtafir hafi verið samfara akstrinum.

Það þykir ekki óeðlilegt, að nokkur biðtöf hafi verið samfara akstrinum, þótt sönnur bresti á það, hve langar þær biðtafir hafi verið hverju sinni. Óvæfengt er, að hlaspungi í hverri ferð hafi verið ca 9 tonn, eða um einu tonni meiri en stefnandi fær greitt fyrir. Með tilliti til þess svo og að biðtímafjöldi sá, er stefnandi krefur í reikningi sínum, þykir ekki óeðlilega langur, þykir mega taka hann til greina.

Samkvæmt framansögðu nemur gjald til stefnanda fyrir um-

ræddan akstur, að frádregnum 20% afslætti, samtals kr. 16.342.28. Upp í það hefur stefndi greitt kr. 8.000.00. Á því stefndi ógreitt til stefnanda kr. 8.342.28, og verður hann dæmdur til greiðslu þeirrar fjárhæðar með vöxtum, eins og krafizt er í stefnu.

Þá ber stefnda að greiða stefnanda málskostnað, og þykir hann hæfilega ákveðinn kr. 1.750.00.

Emil Ágústsson, fulltrúi borgardómara, kvað upp dóm þenna.

Dómsorð:

Stefndi, Steypumöl h/f, greiði stefnanda, Ólafi Jónssyni, kr. 8.342.28 með 6% ársvöxtum frá 17. september 1957 til greiðsludags og kr. 1.750.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Laugardaginn 25. marz 1961.

Nr. 55/1961. Trygging h/f

gegn

Rögnu Björnsson og

Klemenz Tryggvasyni hagstofustjóra.

Dómenndur:

hæstaréttardómararnir Gizur Bergsteinsson, Árni Tryggvason, Jónatan Hallvarðsson og Lárus Jóhannesson og prófessor Theodor B. Línal.

Kærumál. Krafa um framlagningu skjals.

Dómur Hæstaréttar.

Sóknaraðili hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með kæru 28. febrúar 1961 og krafizt þess, að varnaraðilja Klemenz Tryggvasyni hagstofustjóra verði dæmt að láta fram til afnota í hæstaréttarmáli sóknaraðilja gegn varnaraðilja Rögnu Björnsson nr. 152/1960 dánarvottorð Sigurðar Árnasonar Guðmundssonar, er lézt 30. júlí 1959, út gefið af Niels prófessor Dungal.

Varnaraðili Ragna Björnsson hefur engar kröfur haft uppi hér fyrir dómi, en hins vegar lýst því, að hún hafi „ekki á móti því“, að dánarvottorðið verði lagt fram.